

İvan Bunin'in *Arsenyev'in Yaşamı* Adlı Romanında Ölüm Teması

Dr. Kübra Çağlıyan Şakar

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

kubracagliyan@hotmail.com

Öz

İnsanın varlığını sorgulamaya başlamasıyla beraber ortaya çıkan ölüm (yok oluş) kavramı edebiyat da dâhil olmak üzere; din, felsefe, sosyoloji, psikoloji, tıp gibi birçok alanda araştırmacıların ilgi konusu olmuştur. Bilinmeyene karşı merak, bu konuda daha fazla düşünmeye ve araştırmaya sevk etmiştir. Hem Türk, hem de dünya edebiyatında bu konu şairlerin ve yazarların eserlerinde bazen ana tema, bazen de yardımcı tema olarak karşımıza çıkmaktadır. 1933'te *Arsenyev'in Yaşamı* adlı eseriyle Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ilk Rus yazar İvan Alekseyeviç Bunin'in en sevdiği öğeler; aşk ve ölümdür. Bunin'nin eserlerinde farklı bir anlama bürünen aşk, yerini ya ölüme ya da sıradanlığa bırakır. Çalışmamızda, eserde kendini çok fazla hissettiren ölüm teması; ölüm korkusu, yakınlarının kaybından duyulan acı ve aşk acısı olmak üzere üç alt başlığa ayrılarak detaylı bir şekilde incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İvan Bunin, *Arsenyev'in Yaşamı*, ölüm, aşk.

The Theme of Death in Ivan Bunin's Novel *The Life of Arseniev*

Abstract

The concept of death (disappearance) that emerged with the beginning of questioning the existence of human, in the field of religion, philosophy, sociology, psychology, medicine and etc., including literature; has been of interest to researchers. Curiosity about the unknown has led to more thinking and research in this matter. In both Turkish and world literature this subject is often a main theme, sometimes an auxiliary theme in the works of poets and authors. The favorite themes of Ivan Alekseyevich Bunin, the first Russian writer who received the Nobel Prize in literature in 1933 with his *The Life of Arseniev*, are love and death. Love, which has a different meaning in the works of Bunin, leaves its place either to death or ordinariness. In our work, the theme of death which heavily takes place in the novel is divided into three subheadings as the fear of death, suffering from the loss of relatives and the pain of love which are studied in detail.

Keywords: Ivan Bunin, *The Life of Arseniev*, death, love.

GİRİŞ

1870’de Voronej’de doğan, yazın hayatına şiirle başlayıp düz yazıyla devam eden İvan Bunin’in yazın hayatı ve kişisel kaderi, tarihsel koşulların iradesine göre iki eşit parçaya bölünmüştür: 1920’ye kadar Rusya’daki yaşamı ve 1920’den 1953’e kadar vatanından çok uzaklarda, sürgünde geçen yılları.¹ (İlk şiirini 1887’de yayımladığını düşünürsek 1920’ye kadar tam otuz üç yılı Rusya’da, 1920’den 1953’e kadar da tam otuz üç yılı göçmen olarak farklı ülkelerde, çoğu Fransa’da, geçti. Bu yüzden de onun edebiyat yaşamını iki eşit döneme ayırarak inceleyebiliriz).

Bu iki önemli dönem arasında ne geçiyor? İnanılmaz sayıda sosyal olaylar (üç Rus devrimi, korkunç savaşlar, gurbete gidiş) ve kişisel yaşamındaki olaylar (*Arsenyev’in Yaşamı* romanıyla 1933 yılında Nobel Ödülü’nü alan ilk Rus yazarı Bunin’in romanında Lika’nın prototipi olan Varvara Paşenko’ya karşı derin aşkı, küçük oğlunun ölümü) (Mihaylova 2018).

Yaşamında böyle korkunç olaylara ve acılara şahit olan yazarı “sonbahar, hüüzün ve ölüm” ozanı olarak değerlendirmek pek de yanlış olmaz. “*Ne var ki Bunin bu değerlendirmeye şiddetle karşı çıkar. Oysa gerek şiirlerinde gerekse düz yazılarında ölüm ve karamsarlık ağır basar. Aşk ve ölüm Bunin’in en sevdiği öğelerdir. Bunin’de özel bir anlama bürünen aşk, sonunda ya ölüme ya da bayağılığa mahkum edilir*” (Büke 1985: 7).

Bunin’e göre aşk ve ölüm karşısında insanları birbirinden ayıran tüm toplumsal farklılıklar silinir ve insanlar eşitlenir. Örneğin, “Cıltız Ot” öyküsünde Averkiy yoksul evinin bir köşesinde, “San Fransisko’lu Adam” da Kapri’de bir otelde ölür. Ölüm ikisi için de korkunçtur. Bir milyonerle bir yoksulun sonlarının aynı olduğu, bu yüzden eşitlik için savaşıma gerek olmadığı, çünkü ölümden sonra nasılsa tüm insanların eşit olacağı varsayımı sık sık okuyucunun önüne getirilir (Büke 1985: 8).

Yevheniya Baloh, yüksek lisans çalışmasında Bunin’in kısa hikayelerinde, hiç beklenmedik zamanda okuyucunun karşısına çıkan, kahramanı gerçek yaşamdan alan ölümü, ortaya çıkış sebeplerine göre; kıskançlık, şiddet, intihar, cinayet, hayvanın insanı öldürmesi ve doğal ölüm olmak üzere sebeplerine göre altı sınıfa ayırmış ve doğal ölüm şekline Bunin’in hikayelerinde çok nadir rastladığına değinmiştir (2009: 47). Fakat *Arsenyev’in Yaşamı*’nda tüm ölüm şekilleri doğaldır ve hiç beklenmedik bir zamanda okuyucunun karşısına çıkar.

O. V. Slivitskaya Bunin’in eserlerinde ölüm tasvirlerinin ağır basmasını şu şekilde yorumlamaktadır: “*Bunin aynı sanatsal yöntemle yaşam ve ölümün suretini ortaya çıkarır. Böylelikle bu eşitliği ihlal eder. Bu yüzden Bunin’in yaşam-ölüm tasvirlerinde ölüm oldukça büyük bir güce kavuşur. İleriye dönük olarak; o (ölüm) çoğu zaman yaşamın kendisini gölgeler ya da zehirler*” (2004: 109).

Bunin’in özellikle Fransa’da yaşadığı dönemde çıkan eserlerinde ölüm ve yalnızlık çok fazla hissedilir. Rusya’dan sürgün edilen ya da kaçmak zorunda kalan tüm aydınlar gibi o da yaşamının çoğunu ülkesine olan hasretle geçirir. Beden olarak farklı bir ülkede olsa da, ruhu ve aklı yaşamının sonuna kadar vatanındadır. Vatan hasreti ve bu hasretten doğan yalnızlık hissi onu dine iter ve din üzerine sürekli düşünmeye başlar (Bunda annesinin etkisi çok fazladır). Ölüm sonrası hayat üzerine çok fazla düşünür ve bu da eserlerine yansır.

¹ <http://docplayer.ru/28577501-Sled-moy-v-mire-est.html>

Bu eserlerden biri de *Arsenyev'in Yaşamı*'dir. Eserde kendini çok fazla hissettiren ölüm teması; ölüm korkusu, yakınlarının kaybindan duyulan acı ve aşk acısı olmak üzere üç alt başlığa ayrılarak detaylı bir şekilde incelenmektedir:

1. ÖLÜM KORKUSU

Yunanca ölüm "thanatos" ve korku anlamına gelen "phobos" kelimelerinin birleşiminden türeyen "thanatofobi" olarak da adlandırılır.

Ölüm, yaşayan her canlının önünde sonunda başına gelecek, kaçışı olmayan fizyolojik bir olgudur. Bilinmeyene karşı merak, içinde aynı zamanda korkuyu da barındırmaktadır. İnsanlara özgü bir özellik olan ölüm korkusu, insanın kendi varlığını sorgulamasıyla beraber ortaya çıkar. Şairin de dediği gibi "...kim bilir nerede, nasıl, kaç yaşında?..." (Tarancı 2017: 405), bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen bir şekilde ve bilinmeyen bir zamanda fakat kesinlikle her canlının birgün mutlaka yaşayacağı "... bir namazlık saltanat..." (Tarancı 2017: 405), içinde belirsizlikleri barındırması, çoğu zaman insanın daha fazla korkuya kapılmasına sebep olmaktadır.

Yazar, Arsenyev'in suretinde ilk kez ölüm korkusuyla nasıl tanıştığını ve bu ölüm korkusunun kendisini nasıl sardığını şu sözlerle ifade ediyor: "*Çocukluğumda dünyada var olan kötü güçler ve bu güçlere yakın olan "ölüler" hakkında çok şey duymuştum. "Merhum" dayımdan, "merhum" dedemden nasıl bahsettiklerini ve "ölülerin" "öbür dünyada" bir yerde bulduklarını duyuyordum. Ve bunlarla birlikte karanlık odalardan, çardaktan, karanlık gecelerden, "ölülerin şekline girip geceleri dolaşan şeytanlardan korkma hastalığı da beni sarıyordu*" (39)².

Ölüm korkusunun insana çocukluğunda aşılandığını ve bazı insanların da bu duyguyla tüm yaşamları boyunca yaşadıklarını romanda açıkça dile getiren yazar, Başrahıp Avvakum'un kendi çocukluğunda yaşamış olduğu bir olayı şu sözlerle ifade eder: "*Bir keresinde komşunun hayvanının öldüğünü gördüm, o gece ölümü anımsayarak sanki ölüm bana gelmiş gibi ikonun önünde sabaha kadar ağlamıştım...*"İşte ben de bu tür insanlardanım! (39).

Romanda bir taraftan; "*Bizde başlangıç ve bitiş yoktur. Bana doğduğum zamanı söylemelerine de üzülüyorum. Söylemelerdi şimdi kaç yaşında olduğumu bilmeyecek, herşeyden önemlisi zamanın yükünden kurtulacaktım. On ya da yirmi yıl için ölüm düşüncesinden kurtulmuş olacaktım.*" derken, diğer taraftan da "*Ölüm duygusuyla doğmuyor muyuz? Eğer hayırsa, eğer kuşku duymayacaksam, yaşamı şimdi sevdiğim gibi sevebilir miydim?*" (21) diyerek aslında bu korkunun insanların yaşama sınırlarını sarsıp, yaşamdan zevk almasını sağlaması açısından çok önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Ölüm korkusu, çoğu zaman inançlı insanları Tanrı'ya daha fazla yakınlaştırır. Bu insanlar da, daha fazla ibadet yaparak bu korkudan kurtulmaya çalışırlar. Bir nevi kendilerini bilinmeyen sonsuzluğa hazırlarlar. "*Hiçbir inancım yok*"(Büke 1985: 8) diyen Bunin'in eserlerinde dini öğeler geniş yer tutar:

"İsa'nın dirildiği gün, kilise "ölenlerin ruhlarını şad etmeye" çağırır. O gün derin anlamlarla dolu dualar göklere yükselir:

– Hepimiz köleniz, Tanrı'm! Cennetinde ve cehennemindeki Adem'den bu güne kadar sana hizmet etmiş babalarımızın, kardeşlerimizin, akrabalarımızın acılarını dindir!" (22)

² Burada ve bundan sonra parantez içinde sayfa sayıları belirtilen çalışmalar şu şekildedir: Bunin, İvan (1985). *Arsenyev'in Yaşamı*. çev. Uğur Büke. İstanbul: Bilge Yay.

Romanda geniş yer tutan dini öğelerde yazarın annesinin etkisi çok fazla hissedilmektedir. Eserde de çok net görüldüğü gibi içine düştüğü kötü durumlardan sadece Tanrı'ya sığınarak ve dua ederek kurtulmaya çalışan annesi, doğrudan ya da dolaylı olarak yazarı etkilemiş, bilinçaltına yerleşen bu dini olgular, her ne kadar kendisi "hiçbir inancım yok" dese de, eserlerinde de kendini açığa çıkarmaktadır.

Özellikle vatanından çok uzakta sürgünde geçen yıllarda ortaya çıkan bu eserde, yazarın içine düştüğü yalnızlık, "onu dine itmiş", ölüm ve ölüm sonrası hayat hakkında daha fazla düşünme fırsatı vermiştir.

2. YAKINLARININ KAYBINDAN DUYULAN ACI

Bunun üzerine çalışan birçok edebiyatçının ortak düşüncesi bu eserin otobiyografik bir eser olduğu yönünde olmasına rağmen yazar bu fikri kesin bir dille reddeder. Bu eserin bir kurgudan ibaret olduğunu savunur.(Yegorova- Fokin vd. 2014: 41) Buna karşın eserde, hayatından çok fazla kesitler olduğu da görülmektedir.

Fransa'da, sürgün yıllarında bu eseri yazan Bunun'ın, annesine olan özlemini, onun mezarını dahi ziyaret edemediğini ve hatta onun mezar yerini dahi bilmediğini ve bu yüzden duyduğu derin üzüntüyü, daha eserin ilk sayfalarında "Uzaklardaki memlekette şimdi tek başına unutulmuş olarak yatıyor. Onun değerli adı sonsuza değin yaşasın! Bana bir kez olsun elini kaldırmayan annem belki de şu gözsüz kafatasının, şu kemiklerin yattığı ücra bir Rus kentinin mezarlığındaki adsız bir mezarda yatıyordu!" ifadesinden çok net anlamaktayız. Bunun üzerine "Benim yolum yücedir yollarınızdan, düşüncelerim yücedir düşüncelerinizden!" (29) diyerek, yüce sebepler uğruna tüm bu acılara katlandığını ifade etmektedir.

Arsenyev'in Yaşamı'nda her olayın sonu mutlaka ölüme çıkmaktadır: Senka'nın Proval'da ölümü, Nadya'nın ölümü, anneannesinin ölümü, Pisarev'in ölümü.

Senka'nın dörtmala giderken atlarla Proval'a düştüğü haberinin gelmesi üzerine "korkulu bir bekleyişe girilmesi", "havanın kararmaya başlaması", "ortalığın birden bire daha da sessizleşmesi" hepsi ölüm haberinin alınacağını okuyucuya daha önceden sezdirilmesidir.

Senka'nın Proval'da ölümü, bir çocuğun ölüm duygusuyla ilk kez tanışıp bunu idrak etmesi açısından çok önemlidir. Arsenyev, bu ölüme birebir şahit olmayıp, bunu etraftan duymuştur. Buna rağmen, bu olay onun, ölümün varlığını kavramasına ve bunu sorgulamasına sebep olmuştur:

"Bana, ölüm duygusunu Senka vermişti. Ama Senka'nın sayesinde yaşamımda ilk kez ölümün varlığını ve bize uzandığını duyumsadım. O zamanlar ölümü güneşin önünü kapatan bulutlara benzetiyordum. Ölüm "iş ve güçlerimizi" gözden düşürerek, herşeyi acı ve hüznle örterek zaman zaman dünyaya iniyordu. İşte o akşam da ölüm, harman yerinden oradaki kulübeden Proval'a uçup gitmişti. O zamana dek hiç düşünmediğim kötü, ağır hatta iğrenç şeyler, aklıma hep Senka'yı getiriyor ve bazı sorular uyandırıyorlardı: Ona şimdi ne olacak? Ve neden özellikle o akşam öldü? (41-42)

Senka'nın ölümüyle artık ölüm duygusunu daha iyi kavramaya başlayan ve ölümün kendi ailesine de uzandığını hisseden Arsenyev'in yaşamında Nadya'nın ölümü artık kırılma noktası olmuştur. Gözleriyle gördüğü ilk ölüm olan Nadya'nın ölümü, Arsenyev'i yeni yeni öğrenmeye başladığı yaşam duygusundan uzaklaştırıp, ölüm duygusuna daha da yakınlaştırmıştır. En yakınını, "evin neşesi"ni kaybetme acısı ve korku kahramanın tüm

ruhunu kaplamıştır. Fakat bu korku kişinin kendi ölümünden korkmasından farklı olarak daha somut ve daha gerçektir: “Tanrı neden özellikle onu, evin neşesini seçmişti?” (56).

Baharda ise anneannesini kaybeden Arsenyev tüm bu kayıpların acısını yüreğinde hafifletmek için, annesinin ve dadısının yaptığı gibi, Tanrı'ya yönelir. Ve böylece hayatında yeni bir dönem başlamış olur. Azizlerin yaşamlarını anlatan kitapları aç gözlülükle okumaya başlar.

Aslında ilk olarak Arsenyev'in ruhunda Tanrı kavramı ölüm kavramıyla bağlantılı olsa da, okuduğu tüm bu kitaplar ve araştırmalar onu biraz daha olgunlaştırmış ve bu ölümün aslında bir bayram, Tanrı'ya kavuşma olduğunu anlamıştır. Gençlik döneminde yaşadığı tüm bu kayıplar romanın başkahramanının, ruhunu ölümün varlığına daha iyi hazırlamasına da yardımcı olmuştur.

“Yaza doğru, kışın geçirdiğim o ruhsal ve bedensel hastalıklardan hiç iz kalmamıştı. Sakin ve neşeliydim. Tüm yaz boyu evi saran o güzel havanın etkisine girmiştim. Nadya artık – annem ve dadım için bile- güzel bir anıya, sonsuz yuvasında mutlu olan çocuk- melek imajına dönüşmüştü” (59).

Her ölüm insanlar üzerinde aynı etkiyi ve acıyı bırakmamaktadır. Bazı ölümler insanların mutluluğunun temel sebeplerinden biri olmaktadır. Bu durum genellikle yaşlı ölümlerinde ve ne yazık ki miras meselelerinde geçerlidir. Yazar bu durumu, eserde şu sözlerle ifade etmektedir: “Ya anneannem? O hemen unutuldu. Hatta ölümü evimizdeki mutluluğun temel nedenlerinden biriydi: Çünkü Baturine artık bize aitti ve işlerimiz oldukça düzelmişti. Sonbaharda da oraya taşınmamız kararlaştırılmıştı. Bu olaya herkes için için seviniyordu. Her insan önündeki değişiklikten mutlu olmaz mı?” (59).

A.İ. Smolentsev'in doktora çalışmasında da dile getirdiği gibi, Pisarev'in ölümü romanın en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Eser beş bölümden oluşmaktadır. Pisarev'in ölümü ikinci bölümün sonu ve üçüncü bölümün başında geçmektedir. Bu da eserin merkezini oluşturduğunun kanıtıdır (2012: 93).

Pisarev'in ölümünde yazar Rusların cenaze töreni gelenekleri hakkında çok fazla detay vermektedir: “Pisarev'i yıkamışlar ve giydirmişlerdi... Nemli saçları düzgünce taranmıştı. Sakalı eskisi gibiydi. Yeni ceketini, yakası kolalı gömleğini ve düzgün bağlanmış kravatını giydirmişler ve beline kadar bir çarşaf örtmüşlerdi... Tıklım tıklım olan salonu buhurun ağır kokusu doldurmuştu. Salondaki herkesin elinde bir mum yanıyordu. Kilisenin büyük mumları ölü döşegeninin çevresinde iri alevlerle yanıyor, rahiplerin sesi salonda çmliyordu: “İsa dirildi!” (111)

Yaşamla- ölüm artık birbirinden ayrılmaz bir bütün olmuştu. Herşeyde, tabiatta bile, ölüm seziliyordu. (“Batan güneş”, “alacakaranlık”, “tüylerini dökmeye başlayan akasya”³ “otların ve toprağın kokusu”, “sis” hepsi ölümü simgeliyor)(111-112).

Arsenyev hayatında ilk defa on altı yaşında bir cenaze törenine katılacaktı. Bu tören, okulda öğrenmiş olduğu dini bilgileri, pratikte uygulama olanağı bulması açısından onun için çok büyük bir önem arz ediyordu. “Bir Hristiyan'ın ölümünden üç gün sonra cenazesinin kaldırılması gerekir... Dostlarından, yakınlarından ve merhumun ailesinden oluşan büyük bir

³ Eserin orijinalinde ifade “hafif sararmış ve mutlu bir şekilde toprağı kaplayan akasya” şeklinde geçmektedir. bk. Bunin, İvan Alekseyeviç (1966). Sobraniye Soçineniy. V 9. T. 6. Jizn Arsenyeva: Yunost / İ.A. Bunin; pod obş. red. A.S. Myasnikova [i dr.]. Moskva: Hudojestvennaya Literatura.

kalabalık eşliğinde, merhumun çevresinde buhur⁴ dolaştırılır. Tüm ölümlerin dirileceği Tanrı'nın hüküm gününe kadar huzur bulması için ilahiler okunarak bu işe hazırlanır..."

"Diriliş gününden sonra tam anlamıyla anlatılamayacak ve hiçbir düşünce, hiçbir amaç ve süresi olmayan birşeyler başlayacak ve sonsuza değin sürecek. Ama onun dirilişe kadar geçirmek zorunda olduğu o sonsuz süre beni dehşete düşürdü..."(116).

Senka, Paskalya'da, Nadya da Paskalya'da, anneannesi bahar da, Pisarev de Paskalya'nın ilk günü ölmektedir. Yazar, okuyucuya ölümün aslında bir son olmadığını, aksine bir bayram, Tanrı'ya kavuşma olduğunu, tüm bu ölümleri bayrama denk getirerek aktarmak istemektedir.

Senka'nın ölümüyle ilk defa ölüm duygusunun farkına varan Arsenyev, Nadya'nın ölümüyle sıranın ne zaman kendisine geleceği korkusuna kapılırken, Pisarev'in ölümüyle tüm bu korkularından uzaklaşıp biraz daha farklı açılardan ölümü sorgulayıp, o güne kadar okulda öğrenmiş olduğu tüm bilgileri uygulama imkanı bulmuştur.

3. AŞK ACISI

Kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumu'na göre "aşırı sevgi ve bağlılık duygusu" olarak ifade edilen aşk, insanoğlunun yaratılışından bu yana süregelen insana özgü en temel duygulardan biridir. Bu yüzden aşk, birçok yazarın ve şairin çoğunlukla ana teması, bazen de yardımcı teması olmuştur.

Aşk, çok yoğun bir duygudur. Bu duygu vakti zamanı geldiğinde her insanın içine düşer ve onu etkisi altına alır. Bu yüzden acısı da çok büyüktür ve insanı çok fazla etkiler. Bu acıyla başa çıkamayan insanlar kimi zaman ölümü bir kurtuluş olarak görebilmektedir.

İlk aşk unutulmazdır. Arsenyev de ilk aşkından şu sözlerle bahseder:

"Bütün kış boyu süren ilk aşkım da çok güzeldi! Anhen'in sade bir genç kız olmaktan başka bir özelliği yoktu. Gerçekten de yok muydu? Sürekli neşeli, içten, iyi ve yalın yürekliydi. Bana " Siz, Alyosenko hoşuma gidiyorsunuz, sizin temiz ve güzel duygularımız var" diyordu. Ve bu duygular bir anda alevleniverdiler. İstasyondan eve gelinceye kadar yarı donmuş bir durumda olan yüreğim, onun Almanlara özgü saflıkla ve tüm güzelliğiyle bana yemek hazırladığı ve kahve koyduğu sırada tutuşmuştu. Onun soğuk elini sıkarak sıkılmaz yüreğim çarpmış ve kararını vermişti: İşte o!" (109)

İlk aşk; adından da anlaşıldığı gibi ilklerin yaşandığı, tecrübe edildiği bir süreçtir. Herşey kendiliğinden gelişir ve insanların da bu süreçte birbirlerinden çok fazla talep ve beklentileri de yoktur. Bu yüzden de Arsenyev ilk aşkından bahsederken "Anhen'in sade bir genç kız olmaktan başka bir özelliği yoktu" ifadesini kullanmaktadır. Ve hayatında ilk kez "kadın vücudunun tatlı ağırlığını"(121) Anhen'le duyumsadığını da sözlerine eklemektedir.

O.V. Slivitskaya, Pisarev'in ölümüyle, Arsenyev'in Anhen'e karşı olan derin duygularının hemen hemen aynı günlere denk gelmesini şu sözlerle ifade etmektedir: "Bu ölüm Anhen'e ilk aşık olduğu zaman gerçekleşti. Böylece Arsenyev'in hayatında ilk kez ölüm ile Eros⁵ karşılaştılar. Bundan böyle hiç ayrılmayacaklar"(2002: 71).

⁴ Dini törenlerde yakılan kokulu ağaç vb. maddeler. Tütsü.

⁵ Yunan mitolojisinde aşk tanrısının adı.

Ve sonunda evine dönen Anhen'le ayrılmak zorunda kalan Arsenyev bu acıyı: " O gün ağladığım kadar hiç ağlamadım. Dünyaya, yaşama ve herşeyiyle Anhen'in önüme serdiği kadının ruh ve beden güzelliğine duyduğum tatlı aşkın acısıyla ağlıyordum"(122) sözleriyle ifade etmektedir.

Fakat çok geçmeden Arsenyev ikinci aşkının tutsağı olur. Bu kişi Liza Bibikova'dır. "Liza'ya, çevremize ait olan bir varlığa aşık olmuş gibi şiirsel biçimde aşık olmuştum"(134) diyen Arsenyev onu şu ifadelerle tasvir ediyor: " yakası beyaz, mavi bir bluz, epeyce kısa mavi bir etek giyiyordu. Başını örtmüyor, hafif dalgalı kara saçlarını büyük beyaz bir kurdeleyle bağlıyordu. Liza yüzmüyordu. Annesi ve Uvarova yüzünceye kadar kıyıda oturuyordu. Bazen otlarda yürümek için ayakkabılarını çıkarıyordu. Onu birkaç kez çıplak ayakla dolaşırken görmüştüm. Yeşil otların arasında bembeyaz ayakları anlatılmaz güzellikteydi" (135).

Aynı zamanda komşu çiftliğin sahibi Alferov'a Petersburg'daki uzak akrabaları ziyarete gelir. Bunlardan birisi de Arsenyev'in onunla vakit geçirmekten hoşlandığı Asya'dır. Arsenyev Asya'yı; kroket oynamayı, fotoğraf çekmeyi, ata binmeyi seven, uzun boylu, neşeli, canlı ve davranışlarında oldukça özgür bir kız olarak nitelendirir. Aralarındaki bu gizli uyumu, dostluğa benzer bir ilişki olarak ifade eder.

Fakat bu tuhaf yaşantı bir yaz boyu bile sürmez. Arsenyev, bir sabah uyandığında Bibikov'ların gecedan gittiklerini öğrenir. Bu haberin üzüntüsünü yaşarken, Asya'ya koşar ve onun neşeyle: "sabahleyin Kırım'a gidiyoruz"(138) sözüyle ikinci bir yıkım yaşar. Bir günde iki acı haberi alan Arsenyev için artık dünya bomboş ve anlamsız gelmeye başlar.

Artık hayatı daha kaygızca yaşamaya başlayan Arsenyev, normal bir köy delikanlısı olmuştur. Komşu çiftliğin sahibi Alferov'un ölmesiyle, o kışı orda geçiren abisi Nikolay'ın hizmetçileri arasında kısa bir süre önce evlenmiş, kocası saraç⁶ olduğu için belli bir yeri olmayan, bu yüzden abisinin yanında kalan Tanka adında biri vardır.

"Tanka yirmi yaşındaydı. Köyde onu vahşi diye adlandırıyorlar, pek konuşmadığı için aptal sayıyorlardı. Boyu pek uzun değildi. Esmer tenliydi, küçük ama güçlü elleri vardı. Kara gözleri küçüktü. Hintli kadınlara benziyordu. Esmer yüzünü kaba hatları ve katran gibi düz saçları diğer özellikleriyle çelişki halindeydi"(146). Ama Arsenyev bunlarda bile bir güzellik bulmakta, hergün kardeşine gitmekte ve onu hayranlıkla seyretmektedir.

Arsenyev birgün alacakaranlıkta köyde gezerken yine kendini Alferov'un çiftliğinde bulmuştur ve ona göre "yasal, gerekli ve eninde sonunda olacak olan gerçekleşmiştir"(148). Ne yazık ki yüreğinde hiçbir suçluluk duygusu ve pişmanlık da bulunmaz. Bunu artık on yedi yaşında olmasına ve bunun bir gereklilik olmasına bağlamaktadır. "Ve bu bir kez daha olacaktı"(148).

Arsenyev, Tanka'yı öyle çok seviyordu ki, Tanka'nın kocası köye dönünce içini bir kıskançlık duygusu kaplıyordu. Birgün abisi Arsenyev'i karşısına aldı ve bu hikayenin bir sır olmadığını, Tanka'nın kocasının da artık bu olaydan haberi olduğunu, bu işin sonunun cinayete kadar gidebileceğini söyleyerek onu uyardı. Nitekim Tanka ve eşi köyden ayrılarak Livna yakınlarında bir yerlere gittiler.

Ve hayatının son aşkı olacak olan Lika'yla Oryol'da "Ses" editörlüğüne ziyarete gittiği sırada tanışmıştır. Lika son derece özgür yetişmiş, iyi bir kızdır fakat tek hatası çok çabuk

⁶ Koşum ve eyer takımları yapan veya satan kimse.

değişen hislerinin olmasıdır. Aslında ikisi de birbirine zıt karakterlerdir. Lika tiyatroyu sevmektedir, Arsenyev ise nefret etmektedir. Bu iki zıt kutup birbirini çekmekte, onları birbirlerine daha çok yaklaştırmaktadır. Bütün bu farklı düşüncelere rağmen artık beraber yaşamaya başlamışlardır ve Lika çok değişmiştir. Adeta kendini Arsenyev'e adanmış ve onun için alışkın olduğu tüm güzel yaşamından vazgeçmiştir. Fakat Lika'ya göre Arsenyev de çok değişmiştir. Onu, daha az fark etmeye başladığını iddia etmektedir. Bunu da şu sözlerle ifade etmektedir: *"Senin için hava gibi olmaktan korkuyorum. Onsuz yaşayamazsın ama varlığını da fark edemezsin"* (250).

Arsenyev artık sadece kendini düşünüp, kendine vakit ayırmaktadır, gittiği gezilere de Lika çok istemesine rağmen yalnız gitmektedir. Bir gün eve döndüğünde Lika'ya ait bir kitap bulur. Bu kitap Tolstoy'un "Aile Mutluluğu" isimli kitabıdır. Bu kitapta Lika'nın altını çizdiği şu cümleler onu çok etkilemiştir: *"Yaz böyle geçti ve kendimi yalnız duyumsamaya başladım."* Bu sözler aslında Lika'nın söylemek isteyip de söyleyemediği, kitapta tamamen kendini anlatan cümlelerdi. Bu sözden çok etkilenen Arsenyev, abisi Nikolay'ın *"ona hazırladığın geleceği anlayınca ya o seni ya da sen onu bırakacaksın"* (257) sözlerini Lika'ya iletmiştir. Lika ise *"Benim için boşuna umutlanmış. Seni hiçbir zaman bırakmayacağım. Yalnızca sana gerekmediğimi, özgürlüğüne ve yeteneğine engel olduğumu gördüğüm an seni terk ederim..."* (257) sözleriyle aslında onu uyarmış, terk edebileceği sinyalini vermiştir. Bu sözleri çok fazla dikkate almayan Arsenyev yaşamına kaldığı yerden devam etmiştir. Fakat bir gün eve döndüğünde o çok sevdiği kadın, bir not bırakarak onu terk etmiştir. Arsenyev bu acıyı şu sözlerle ifade eder: *"Bir hafta, derken bir ay geçti. İşimi bırakmıştım. İnsan içine çıkmıyordum. Anılarla günleri geceleri geçiriyordum"* (267). Bir kış boyu ondan mektup beklemiş fakat o yılın baharında onun zatürreden öldüğünü öğrenmiştir. Hayatındaki en önemli varlığı da ölümün kucağına veren Arsenyev, Lika'yı hiç unutamadığını şu sözlerle dile getirmektedir: *"Hemen hemen tüm dünyayı gördüm. Hala yaşıyor ve görüyorum. Yine de bu dünyada onun gibisi yoktu"* (253).

SONUÇ

Rus yazarları içinde en çok ölümü düşünen yazarlardandır, İvan Alekseyeviç Bunin. Bunun en önemli sebebi yaşadığı korkunç olaylardır. Elbette yaşamında geçirmiş olduğu kötü olaylar eserlerine de yansır. Bunun en önemli örneklerinden biri de Ona, Nobel Edebiyat Ödülü'nü getiren *Arsenyev'in Yaşamı*'dır.

Bu çalışmada, eserdeki ölüm teması üç alt başlığa ayrılarak incelenmektedir. İlk olarak ölüm korkusunun insana çocukluğunda aşılandığına ve bazı insanların da bu duyguyla tüm yaşamları boyunca yaşadıklarına değinilir. Daha sonra ise, en yakınları üzerinden bu duyguya birebir şahit olan Arsenyev, bu acıyla başa çıkmak için tek yapması gerekenin Tanrı'ya sığınmak olduğunu anlar, yaptığı tüm araştırmalar ve okuduğu kitaplar onu daha da olgunlaştırır. Ölümün aslında bir matem değil, bir bayram, Tanrı'ya kavuşma olduğunu, yazar, Arsenyev'in suretinde okuyucuya aktarır. Aşk acısı da yazara göre ölümün bir parçasıdır. Romanda birçok kez aşık olduğunu sanan Arsenyev, sonunda gerçek aşkını bulur, fakat onun kıymetini bilemez ve onu kaybeder. Bu acı, ona göre ölümden farksızdır.

Bunun için aşk ve ölüm birbiriyle iç içe girmiş iki sözcüktür. Ona göre sonunda ölüm olan her aşk sonsuzdur. Çok küçük yaşlarda korkuyla başlayan ölüm duygusu, yakınlarının kaybıyla biraz daha anlamlaşmaya ve en son olarak da en sevdiği, bu dünyada onun gibisi yok dediği kadını, Lika'yı kaybetmesiyle sonsuzluğa ulaşır.

SUMMARY

Death is a physiological phenomenon that will eventually be in front of every living creature. Curiosity towards the unknown has led to more thinking and research. Therefore, death, including literature; has been the subject of interest of researchers in many fields such as religion, philosophy, sociology, psychology and medicine. In both Turkish and world literature, this subject sometimes appears as the main theme and sometimes as a supporting theme in the works of poets and writers.

Ivan Alekseyevich Bunin is among the writers of the Russian writers who thought about death most. The most important reason for this was the terrible events he lived (three Russian revolutions, horrific wars, being far from home). Death and loneliness are felt especially in his works which he wrote when he lived in France. Like all intellectuals who were exiled or forced to flee from Russia, he also spent much of his life longing for his country. Although he was in a different country physically, his soul and mind were in his homeland till the end of his life. The feeling of longing for the homeland and the feeling of loneliness caused pushing him to religion and he thought about religion constantly (his mother's influence was too much). He thought a lot about life after death and it was reflected in his works. One of the most important examples of this is *The Life of Arseniev*, which was awarded the Nobel Prize in Literature in 1933. His favorite themes were love and death. The love, which has a different meaning in the works of Bunin, leaves its place either to death or to ordinariness.

In this study, the theme of death which makes its presence felt too much in the novel is divided into three subheadings as the fear of death, suffering from the loss of relatives and the pain of love which are studied in detail.

In the study, firstly, it is mentioned that fear of death is engrained in childhood and some people live with this emotion throughout their lives. By showing the existence of death in the work, the author shows the fact that life is short and valuable. In Arseniev's image, it is emphasized that this fear is very important for people to embrace life tightly and to enjoy life.

Then, Arseniev, who witnessed this feeling through his closest relatives, realizes that all he needs to deal with this pain is to take shelter in God, all the researches and books he reads make him more mature. Senka dies in Easter, and also Nadya in Easter, her grandmother in spring and Pisarev on the first day of Easter. The author wants to convey to the reader that death is not actually an end, but rather a feast, a reunion to God, by bringing all these deaths into the feast.

Realizing the feeling of death for the first time with the death of Senka, Arsenyev had fallen into fear of his future when Nadya died. With the death of Pisarev, he took away all these fears and questioned the death from different angles and had the opportunity to apply all the information he had learned at school.

The pain of love is also a part of death according to the author. Arsenyev, who thinks he has fallen in love many times, finally finds his true love in Lika, but he does not know her value and loses her. Arsenyev, who gave the most important existence of his life to death, will never forget Lika. This pain is no different from death to him.

For Bunin, love and death are two intertwined words. According to him, every love is endless if there is death at the end. A sense of death starting at a very young age with fear, begins to make sense with the loss of relatives and at last reaches the eternity due to his loss of Lika -the woman like whom he thinks there is no one in all the earth.

KAYNAKÇA

- Baloh, Yevheniya (2009). *Poetika Lirişeskoj prozi İ. A. Bunina (Sbornik Rasskazov "Tyomniye Allei")*. Magisterskaya Dissertatsiya. Brno: Masarykov Universitet.
- Buhur, aşk, Eros, saraç terimleri için: <http://www.tdk.gov.tr> [23.03.2018].
- Bunin, İvan (1985). *Arsenyev'in Yaşanı*. çev. Uğur Büke. İstanbul: Bilge Yay.
- Bunin, İvan Alekseyeviç (1966). *Sobraniye Soçineniy*. V 9. T.6. Jizn Arsenyeva: Yunost / İ.A. Bunin; pod obs. red. A.S. Myasnikova [i dr.]. Moskva: Hudojestvennaya Literatura.
- Büke, Uğur (1985). "Bunin Üstüne". *Arsenyev'in Yaşanı*. İstanbul: Bilge Yay. 5-10.
<http://docplayer.ru/28577501-Sled-moy-v-mire-est.html>[10.03.2018].
- Mihaylova, Mariya Viktorovna. "İvan Alekseyeviç Bunin (1870-1953)". https://www.portal-slovo.ru/philology/44177.php?sphrase_id=139376[26.03.2018].
- Ölüm korkusu: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/psihologic/1790> [18.02.2018].
- Slivitskaya, Olga Vladimirovna (2002). *Çuvstvo smerti v mire Bunina*. Sankt-Peterburg: Russkaya literatura.
- Slivitskaya, Olga Vladimirovna (2004). *"Povişennoye çuvstvo jizni": Mir Ivana Bunina*. Moskva: Rossiyskiy gosudarstvennyy gumanitarnıy universitet.
- Smolentsev, Aleksey İvanoviç (2012). *Roman İ. Bunina "Jizn Arsenyeva": "Konteksti ponimaniya" i simvolika obrazov*. Kandidatskaya Dissertatsiya. Voronej: Voronejskiy gosudarstvennyy universitet.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (2017). *Otuz Beş Yaş – Bütün Şiirleri*. der. Asım Bezirci. İstanbul: Can Yay. 2. bs.
- Yegorova, L.P.-Fokin, A.A. vd. (2014). *Istoriya Russkoy Literaturı XX Veka. Pervaya Polovina*. V 2 kn. Kn. 1. Moskva: Flinta.